

ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ
Ул. Стари шор 47, 22000 Сремска Митровица

e-mail: info@zdravlje-sm.org.rs
web: www.zdravlje-sm.org.rs

Тел: 022/610-511

Тел/Факс: 022/636-509

Жиро рачун: 840-209667-75

09.10.2019.

ГРИП И ПРЕВЕНЦИЈА ГРИПА,

Питања и одговори

Шта изазива грип?

Грип је најчесталија болест органа за дисање код људи. Изазива га вирус грипа, типови А и Б. Тип А узрокује болест у свим узрасним групама са различитом тежином клиничке слике. Одговоран је за појаву епидемија и пандемија. Тип Б доводи до оболевања у млађем узрасту, углавном са блажом клиничком сликом. Два антигена у вирусу типа А склона су изменама и мутацијама, посебно са вирусима грипа који циркулишу у популацији птица и сисара, доводећи до стварања нових подтипова за осетљиву популацију људи. Таква последња велика измена се десила 2009. године у пандемији АН1Н1.

Како се грип преноси?

Вирус грипа се преноси са заражене на осетљиву особу капљичним путем, директним контактом и индиректним контактом преко свеже контаминираних предмета с обзиром да може сатима да преживи у спољашњој средини, посебно у условима ниске температуре и ниске влажности.

Колико времена након излагања вирусу долази до развоја симптома, односно колико је време инкубације?

До развоја симптома долази најчешће након два дана од излагања вирусу, односно период инкубације може да варира у распону 1–4 дана.

Који су симптоми грипа?

Типична болест се карактерише изненадним порастом температуре, боловима у мишићима, гушобољом и непродуктивним кашљем. Накнадно долази до цурења из носа, главобоље, осетљивости на светлост. Оваква клиничка слика се не развија код сваке инфициране особе. Особе које су претходно биле изложене вирусу (кроз природну инфекцију или вакцинацију) имају мање шансе да развију тешку клиничку слику болести.

Колико је грип озбиљна болест?

Грип је веома озбиљна болест, мада многи људи мисле да је грип само прехлада. Он може довести до тешких компликација које захтевају болничко лечење, а у неким случајевима и до смртог исхода.

Сваке године од грипа оболи око 30% популације на глобалном нивоу, 3–5 милиона развије тешку клиничку слику која захтева хоспитализацију, а 250–650 хиљада људи умре од последица ове болести.

Од грипа могу да оболе особе у свим узрасним групама. У посебном ризику од компликација су старији од 65 година живота, мала деца, особе са хроничним поремећајима здравља без обзира на узраст, особе са ослабљеним имунитетом и труднице.

Које су најчешће компликације грипа?

ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ
Ул. Стари шор 47, 22000 Сремска Митровица

e-mail: info@zdravlje-sm.org.rs
web: www.zdravlje-sm.org.rs

Тел: 022/610-511

Тел/Факс: 022/636-509

Жиро рачун: 840-209667-75

Најчесталија компликација грипа је бактеријско запаљење плућа. Вирусно запаљење плућа је ређе, али има већу смртност. Могуће су компликације и на осталим деловима дисајних путева, као и од стране кардиоваскуларног и других система. Рејов синдром је компликација која се јавља код деце и повезана је са применом аспирина за снижавање повишене температуре и смањење бола.

Који је најбољи начин за спречавање грипа?

Најбезбеднији и најефикаснији начин индивидуалне и колективне заштите од грипа је вакцинација сваке сезоне.

Да ли постоје и друге мере за спречавање грипа?

Вакцинацијом се превенира оболевање, компликације, болничко лечење и смртни исходи. Постоје и опште превентивне мере које помажу у спречавању ширења вируса грипа, као што су:

1. Покривање носа и уста марамицом током кашљања и кијања након чега се марамица одлаже у канту.
2. Прање руку водом и сапуном, посебно након кашљања и кијања. Уколико вода није доступна, за дезинфекцију руку се може употребити средство на бази алкохола.
3. Избегавање контакта са болесним особама.
4. У случају оболевања потребно је остати код куће и не остваривати контакте са другим људима.
5. Не додиривати рукама очи, нос и уста, јер се вирус на тај начин најлакше и најчешће преноси.

Уколико оболите, шта треба да радите?

Потребно је да се одмарате и пијете доста течности. Можете користити лекове за ублажавање симптома, али немојте никада давати аспирин деци и адолесцентима за снижавање повишене температуре. Уколико сте у високом ризику од компликација (труднице, особе са хроничним болестима, старији од 65 година, деца), консултујте свог лекара.

Када је оболела особа заразна?

Особа је најзаразнија непосредно (1–2 дана) пре избијања симптома и 4–7 дана након појаве симптома грипа (код деце и до 14 дана).

Да ли се може више пута оболети од грипа?

Да. Инфекција јединим сојем вируса грипа не омогућава заштиту од других сојева овог вируса.

Које врсте вакцина постоје? Од чега се састоје? Како се дају?

У најширој примени су инактивисане вакцине против грипа (тривалентне или четворовалентне) које се у виду ињекције у мишић надлактице дају особама старијим од шест месеци живота. Постоје и живе, ослабљене вакцине које се у виду спреја за нос дају особама узраста 2–49

ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ
Ул. Стари шор 47, 22000 Сремска Митровица

e-mail: info@zdravlje-sm.org.rs
web: www.zdravlje-sm.org.rs

Тел:022/610-511

Тел/Факс:022/636-509

Жиро рачун: 840-209667-75

година, изузимајући труднице и особе са ослабљеним имунитетом. Оне нису регистроване за примену у нашој земљи.

Сваке године Светска здравствена организација издаје препоруке за састав вакцине у наступајућој сезони грипа на основу доминантних сојева вируса који су били у циркулацији током претходне сезоне.

Ко може да прими вакцину против грипа?

Вакцинација се спроводи код:

1) трудница
2) лица узраста од шест месеци са хроничним поремећајима плућног система (укључујући астму); хроничним поремећајима кардиоваскуларног система (искључујући хипертензију); метаболичким поремећајима (укључујући шећерну болест, гојазност саВМИ>40); бубрежном дисфункцијом; хемоглобинопатијом; хроничним неуролошким поремећајима; имunosупресијом (укључујући особе са HIV/AIDS, особе са функционалном или анатомском аспленијом), као и код примаоца трансплантата

3) особа старијих од 65 година живота

4) чланова породице болесника у повећаном ризику од компликација код којих је контраиндиковано давање вакцине.

Колико често треба да се прима вакцина?

Вакцинација се спроводи сваке године пре почетка сезоне грипа. Имуитет се ствара на сој вируса грипа садржан у вакцини и траје 6–12 месеци. Препорука је да се особа вакцинише у наредној сезони, чак и ако нема измене соја у вакцини због слабљења имунског одговора током времена.

Када особу треба вакцинисати?

Препорука је да се вакцинација спроведе пре почетка циркулације вируса, најбоље крајем октобра, али се може спроводити и током трајања сезоне грипа (зима и пролеће). Треба имати у виду да су потребне две до три недеље након вакцинације за стварање заштитног титра антитела (имунитета).

Да ли је за пацијенте оболеле од малигних болести безбедно да се вакцинишу против грипа?

Да. Особе оболеле од малигних болести потребно је заштити, чак и током терапије основне болести, јер су у високом ризику од компликација грипа, укључујући хоспитализацију и смртни исход.

Да ли је безбедно да се труднице вакцинишу против грипа?

Да. Труднице су у повећаном ризику од озбиљних компликација и смртог исхода од грипа (четири пута већи у односу на жене које нису трудне), као и породиље током прве две недеље након порођаја. Вакцинацијом трудница штите се и њихова новорођена деца за коју вакцинација није индикована. Жене које планирају трудноћу током сезоне грипа, такође треба да се вакцинишу.

ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ
Ул. Стари шор 47, 22000 Сремска Митровица

e-mail: info@zdravlje-sm.org.rs
web: www.zdravlje-sm.org.rs

Тел:022/610-511 Тел/Факс:022/636-509

Жиро рачун: 840-209667-75

Да ли је вакцина безбедна?

Вакцина је веома безбедна. Најучесталији нежељени ефекти инактивисане вакцине против грипа су црвенило, оток, бол на месту убода (15–20% вакцинисаних). Мање од 1% вакцинисаних развије благо повишену температуру, грозницу, бол у мишићима. Ово су очекиване нежељене реакције које обично настају унутар три дана од вакцинације и спонтано се повлаче један до три дана након настанка. Тешке нежељене реакције су веома ретке. Особе које су развиле Гуиллаин Барре-ов синдром унутар шест недеља од вакцинације против грипа не треба вакцинисати уколико нису у групи високог ризика.

Да ли је вакцина ефективна?

Ефективност односно ниво заштите вакцине против грипа зависи од узраста, здравственог стања (имуног статуса) примаоца, степена подударности вирусних сојева у вакцини и циркулацији. У сезонама велике подударности сојева, заштитини ефекат вакцине је 50–70% међу здравим одраслим млађим од 65 година живота. Код старијих са хроничним болестима заштити ефекат вакцине је 40–60%. Вакцинацијом се запаљење плућа и хоспитализација редукују за 70% а смртност за 80%, што је њен највећи значај.

Да ли вакцина може изазвати грип?

Не. Вакцина садржи инактивисане делове вируса грипа који не могу изазвати болест. Некада се вакцинација спроведе у периоду инкубације (период од уласка узрочника болести у организам до развоја симптома) када особа још нема симптоме болести, па након вакцинације развије клиничку слику грипа. Стиче се утисак да је болест узрокована вакцином, што није тачно.

Ко не треба да се вакцинише?

Инактивисна вакцина против грипа се може дати свима изузев деци млађој од шест месеци живота и особама које имају тешку алергијску реакцију на претходну дозу вакцине против грипа.

Привремено се одлаже давање вакцине у случају акутне болести, повишене температуре преко 38,5°C, алергијске реакције на неки од састојака вакцине, теже нежељене реакције на претходну дозу вакцине.

Извор: Институт за јавно здравље Србије „др Милан Јоановић Батут“

Центар за контролу и превенцију болести